

и ако тя се окаже незаклучена, ти отговаряш. Можеш, ако желаеш, да държиш ключа в себе си. Ти ще бждеш вратаря, внимавай, аз се осланям на тебе. А сега майка ти да даде на Менди всичкия излишен хлеб, който не ще и трябва. Когато аз идех в къщи, забелязах, че не далече от нас се урежда някаква вечеря

или веселие за негрите. Менди да приготи от тия хлебчета сандвичи¹⁾ и да ги отнесе там.

От руски Г. П.

¹⁾ Разрезват хоризонтално на две половинки хлеб, четото и турят в средата шумка. Това се казва Сандвич



МАЙКА

След молитвата полка почна да се изтегля по прашния път. Изправил се пред взвода си, с тѣпа бѣка в гърдите аз за последен път се взирах в далечните скали, под които бе приютена моята бащина стреха. Ние отивахме на война, и може би, аз нямаше да видя никога повече тези синкави скали, в всяка гънка на които дремеха хиляди възпоминания из детските ми години. Очите ми неволно се овлажиха.

Кѣм мене се приближи майката на мой добър приятел. С разплакани очи тя ми стисна силно ръката.

— С него се простих вече. Сега искам да кажа и на тебе с Богом.

Тя се наведе и ме целуна по челото. След това тя добави задавена от сълзи:

— Поверявам го на теб. Той е буюн и не умеє да се пази. Той е единственото ми чедо, а знам, че и ти го обичаш. Грижи се за него....

С болна усмивка аз повдигнах рамене:

— Ще направя всичко, каквото зависи от мене. Но ние отиваме на война, а там и за себе си не отговарям.... Но ти напразно се тревожиш. Нима всички, които отиваме на война ще бждем убити?

— Знам това, прошепна майката, — но струва ми се, че ще бжда по-спокойна, ако ти ми обещаеш, че ще се грижиш за него.

Тръпки на дълбоко възмущение преминаха през цялото ми тяло. Аз седях изправен пред беззаветната и света като самия Христос майчина любов. Неволно моята десница се вдигна за обет:

— Обещавам, майко, че аз ще се грижа за него.

Но въпреки моя тържествен обет, нейният единствен син биде убит и то нечувано жестоко. Косите ми настръхват, като си при-

помня неговите последни часове. При нощното нападение на една предна застава, куршум най-напред про-изва ръката му. Когато той се оттеглял по хода за съобщение, една граната се пръснала почти до него. Той бива разкъсан на части и затрупан с пръст. Два дена напразно го търсехме на всякъде. Едва на третия ден, когато разривахме на ново хода, се натъкнахме на неговите обезобразени до неузнаваемост части. Събрахме ги в прост дървен ковчег и ги погребяхме на един близък хълм. След ковчега кретахме обронули глава двама трима другари, държащи в ръце малки восъчни свещици. В очите ни не блескаха сълзи, защото след хилядите сражения, в които смъртта с злобен звън непрестанно размахваше окървавената си коса над главите ни, ние бяхме забравили вече да плачем. Сърдцата ни бяха закоравели, като самата изгорена и попукана от жаркото южно слънце земя.

След няколко седмици аз заминах в отпуск. Когато неговата майка ме видя, тя се хвърли на гърдите ми с високи радания. Тя непрестанно задаваше жестокия въпрос:

— Къде го остави?

Аз мълчаливо хапех до крѣв устните си, защото не знаех, кое бледно човеческо слово би могло в тоя миг да я утеши. Майката дълго, дълго плака. По едно време тя се възря в мене. Тя искаше да ме пита нещо, но не се решаваше. Аз и помогнах.

— Питай, аз всичко ще ти кажа!

Майката вложи своите горещи ръце в моите.

— Аз искам да знам самата истина, простена тя. Хората говорят, че той бил убит много жестоко.... че бил разкъсан.... и затрупан с пръст, и че едва след три дни го отровили от пръстта.... че в последния му час не е